

február
2022
ročník XXXVI
číslo 1

BEĽENSKÉ NOVINKY

NEZÁVISLÝ DVOJMESAČNÍK OBCE BEĽÁ NAD CÍROCHOU

PRIPRAVUJE KOMISIA PRE KULTÚRU PRI OBCNOM ZASTUPITEĽSTVE BEĽÁ NAD CÍROCHOU

www.belanadcirochou.sk, mail: dominoplus66@gmail.com, kontakt: 0905 407 944

V TOMTO ČÍSLE NOVÍN NÁJDETE:

Od popolcovej stredy	1	Trojčatá	6
Výstup na Sninský kameň	2	Pomoc Ukrajine	7
Čo nového v obecnom zastupiteľstve	3	Okienko záhradkára	8
Z našej histórie	4	Obecná štatistika	9
Čo nového v škole	6	Obecná matrika informuje	9
Fašiangy u najmenších	6	Šach	9
		Ihrisko pre nohejbalistov dostalo zelenú	10

OD POPOLCOVEJ STREDY PO NAJVÄČŠÍ KRISTOV ZÁZRAK

Pôst začína popolcovou stredou, ktorá je pripomienkou ľudskej konečnosti a cieľa či smerovania vlastného života: "Pamätaj, že si prach a na prach sa obrátiš" a končí sa na Bielu, veľkonočnú sobotu po vzkriesení Krista, najväčší Kristov zázrak.

Pripomeňme si posolstvo Svätého Otca na tohtoročné pôstne obdobie, ktoré je zamyslením nad výzvou sv. Pavla Galaťanom „Neúnavne konajte dobro, lebo ak nechabneme, budeme v pravom čase žať. Kým teda máme čas, robme dobro všetkým“. Svätý Otec nás tiež vyzýva, aby sme sa počas pôstneho obdobia obrátili a zmenili svoje zmýšľanie, lebo krása života nespočíva v tom čo vlastníme, ale v tom, čo dávame: „Kto skúpo seje, skúpo bude aj žať; kto seje štedro, štedro bude aj žať“.

Svätý Otec nás vyzýva k neúnavnej modlitbe, k neúnavnému vykoreňovaniu zla z našich životov a k neúnavnému konaniu dobra v láske k blížnemu. Pôstny čas nám každoročne pripomína, že dobro sa nedosahuje raz a navždy, ale musí sa získavať každý deň. Pôst pripravuje pôdu, modlitba ju zavlažuje a láska oplodňuje.

Neuzatvárajme sa počas pôstu doma, alebo úplne do seba. Neobmedzme svoj život len na zamestnanie, nákupy a domáce práce. Zájďme do kostola, navštívme rodinu, priateľov, chorých. Konajte dobré skutky a ponúknime pomocnú ruku. Energia

modlitieb, neviditeľných síl, rozhovoru a konania dobrého nám pomôžu, aj keď to hneď nemusíme postrehnúť: „Tvoj otec ťa odmení, lebo on vidí aj v skrytosti“.

Ing. Jana Špuntová

Snímka: www.istockphoto.com

Drahé mamy, ženy, sestry, dievčatá,

pri príležitosti Vášho sviatku

Vám prajeme

pevné zdravie, lásku a šťastné chvíle

v kruhu rodiny

VÝSTUP NA SNINSKÝ KAMEŇ

Tradičný výstup na Sninský kameň sa uskutočnil v prvú februárovú nedeľu. Tohto roku to vyšlo na deň 6.2.2022. Ako sme už avizovali v poslednom čísle BN v decembri, prebehol kvôli ešte stále aktuálnym korona – opatreniam, individuálnou, neorganizovanou formou... Výstupu po skupinkách sa zúčastnilo zhruba 50 našich skalných rodákov. No na úplný vrchol si trúfali

len tí najodvážnejší. Príčinou bol silný vietor, ktorý neustále naberal na intenzite. Odmenou pre úspešných vrchárov bol dobrý pocit z času stráveného v srdci okolitej prírody so svojimi najbližšími a hlavne na čerstvom vzduchu.

Tak dovidenia o rok priatelii...

REKONŠTRUKCIA PRÍSTREŠKU SLANEJ STUDNE

Lokalita Slaná studňa v katastrálnom území našej obce – v doline Bukovo, patri k tým miestam, ktoré naši občania /aj občania z blízkeho okolia/ často navštevujú takmer po celý rok. Od jari, keď sa zjavia prvé jarné kvietky, cez leto, keď rastú huby, až do jesene, keď sa listy stromov sfarbia do žltá, či červená. Je to trasa a miesto na prechádzky a pobyt na zdravom čerstvom vzduchu – na relaxáciu tela i ducha.

Lesy na pravej aj ľavej strane cesty do doliny, až po vlastnú slanú studňu, sú spoločným vlastníctvom podielnikov, združených v pozemkovom Spoločenstve Bukovo. Samotná studňa je situovaná v zamokrenom teréne doliny – a rovno oproti vypínajúcemu sa vrchu Slanému hrbu, čo už je majetok štátu, v správe LPM š.p. ULIČ. Prístup na tento vrch sa začína hneď od úpätia vrchu, priamo oproti Slanej studni. Z jedného bodu sú vedené dve lesné zväžnice – pravostranná a ľavostranná, ktoré sa na samotnom vrchu spájajú ako hrebeňová zväžnica.

Posledných cca 50 rokov sa na týchto zväžniciach, slúžiacich na zväžanie kmeňov stromov, používala ťažká pásová a kolesová technika, vplyvom ktorej sa predmetné zväžnice – hlavne tá vrcholová, zmenili na hlbokú úvozovú, zahĺbenú miestami aj 1,5 m, pričom všetka zemina bola splavovaná na päť hrbu – cestu, teda priamo oproti Slanej studni, čím došlo k navýšeniu terénu oproti samotnej studni tak, že táto sa ocitla v jame a je zamokrená vodou. Prakticky neprístupná. Na zamedzenie splavovania zeminy z uvedených zväžnic priamo pred Slanú studňu, sa výbor pozemkového spoločenstva Bukovo viackrát obrátil na správcu lesov LPM Ulič o opatrenia, aby k naplavovaniu zeminy pred

Slanú studňu nedochádzalo. Ale týmto správcom neboli prijaté žiadne praktické opatrenia...

Na navýšení cesty na päť hrbu sa už nedá nič zmeniť. Potrebné je preto vykonať sanáciu nežiaduceho stavu Slanej studne, navýšením zeminy okolia samotnej studne a vyvýšením studne cca o 1 m, ako aj urobiť nový prístrešok pre samotnú studňu a posedenie na oddych pre návštevníkov. V uplynulom roku sa začalo s terénnymi úpravami pre navýšenie, v tomto roku 2022 sa pristúpi k navýšeniu samotnej studne a k vybudovaniu nových prístreškov a lavičiek.

Výbor PS sa za posledné dva roky obrátil, na základe spracovaného projektu a aj ohlásenia samotnej stavby, na Okresný úrad – Centrum projektovej podpory o príspevok. Doteraz našej žiadosti - PS Bukovo, nebolo vyhovené. Ak to bude možné - v tomto roku podáme žiadosť opätovne a pokiaľ znova našej žiadosti nebude vyhovené a budú opäť uprednostnené iné projekty, pristúpime k úprave Slanej studne z vlastných prostriedkov spoločenstva.

Keďže sa jedna o terén, ktorý je často podmäčkaný, práce bude možné a nutné vykonať len za dobrého, dlhšie trvajúceho, suchšieho počasia.

Dávame týmto všetkým, ktorí pôjdu v tomto roku k Slanej studni na vedomie, že bude prebiehať rekonštrukcia a že jej výsledkom bude vyvýšenie a nové zastrešenie samotnej studne, ako aj väčší a krajší nový prístrešok pre návštevníkov. Prosíme teda o pochopenie a trpezlivosť - kým sa všetko uskutoční.

Ing. Pavol Kapráľ st.

ČO NOVÉHO V OBEČNOM ZASTUPITEĽSTVE

V januári 28. 1. 2022 OZ schválilo:

- podpísanie zmluvy o poskytnutí (transfere) finančných prostriedkov pre CZŠ na rok 2022 vo výške 268 681€
- podpísanie zmluvy o poskytnutí (transfere) finančných prostriedkov pre SZUŠ na rok 2022 vo výške 177 778 €
- VZN č.1/2022 o poskytovaní príspevku na stravovanie dôchodcov
- zvýšenie príspevku na stravu na 1,18€ dodatkom č.3 k Zmluve o poskytovaní stravy
- Zmeny a doplnky č.7 Územného plánu obce
- zriadenie knižnice v zmysle uznesenia č.171/2021, (starosta uznesenie nepodpísal!)

- verejné obstarávanie pre zariadenie a stavebné úpravy priestorov kuchyne
- finančné prostriedky vo výške 10 000 € pre rekonštrukciu nohejbalového ihriska
- prelomilo starostovo veto a potvrdilo platnosť uznesenia č.196/2021 o dištancovaní sa od krokov starostu v súvislosti s voľbou hlavného kontrolóra a o tom, že pre OZ prestal byť partnerom na zasadnutiach OZ
- zobralo na vedomie vzdanie sa funkcie konateľa obchodnej spoločnosti Obecný podnik Belá nad Cirochou, ktorú zastávala Marta Belančinová

ČO SA VARÍ V NAŠEJ KUCHYNI...

Časť poslancov nášho OZ od svojho prvého zasadnutia, upozorňovala na nekalé fungovanie kuchyne v priestoroch Obecného domu. Všetci vedia o čo išlo. Podľa starostu obce bolo všetko v najlepšom poriadku... No až na ten malý fakt, že **od samého začiatku nelegálneho fungovania obcej sály a tým aj kuchyne, nebol vypracovaný a schválený ani len prevádzkový poriadok...** Starosta odmietol a stále sa zdráha riešiť otázku kuchyne.

Ale podme vysvetliť, ako sa veci posúvajú snahou určitých poslancov, sprevádzkovať kuchyňu podľa požadovaných predpisov aj požiadaviek dnešnej doby.

Už v roku 2020 po skutočnom prepuknutí nedostatkov a porušení v chode kuchyne, sa poslanci snažili obnoviť jej chod. **Na zasadnutí dňa 8.9.2020** poslanci požadovali od starostu vysvetlenie, prečo sa od marca nekonajú svadby a nerobí sa nič pre to, aby sa mohli čím skôr konať. Uvádzať zo zápisnice OZ: „Starosta obce uviedol, že rozhodnutím RÚVZ v Humennom máme v Obecnom dome schválenú len výdajňu stravy a teda **v kuchyni nie je možné variť**“. Zrazu?

Na tomto zasadnutí schválilo OZ **Uznesenie č. 125/2020** k zvolaniu pracovného stretnutia na inventarizáciu obecného majetku v kuchyni, vyprataniu zariadení, ktoré nie sú majetkom obce a následnému dovybaveniu majetkom obce tak, aby kuchyňa mohla naďalej slúžiť, spolu so spoločenskou sálou občanom obce. Toto uznesenie starosta nepodpísal s odôvodnením, že odporuje zákonu alebo je pre obec nevýhodným. Na dohodnuté stretnutie neprišiel a ani poslancom neoznámil, že sa stretnutie konať nebude. Namiesto toho predložil poslancom zoznam zariadení p. Hišmomej s možnosťou odkúpenia za 4.200 eur, s čím poslanci nesúhlasili.

OZ konané 10.2.2021 zvolala časť poslancov, v snahe pokračovať aj v téme kuchyňa, no občanom, ktorým bola táto téma blízka, bola účasť na zasadnutí zmarená.

Na svojom ďalšom zasadnutí 9.3.2021, prijalo OZ Uznesenie č. 148/2021 v ktorom schválilo vykonanie prieskumu trhu, oslovením aspoň troch firiem a výberom jednej z nich, ktorá vyhotoví projekt na obnovu výdajne stravy. Túto úlohu mala vykonať, na základe tohto prijatého uznesenia, komisia pre verejný poriadok a životné prostredie. Rokovanie komisie pre verejný poriadok a životné prostredie sa konalo **9.4.2021** online. Zosumarizovaním výberu nedošlo k nadpolovičnej väčšine ani pre jedného uchádzača, preto sa členovia komisie dohodli na vyžiadaní podrobnejších informácií o obsahu predložených projektov. Následne dňa **22.4.2021** komisia pre verejný poriadok a životné prostredie vybrala na vypracovanie **projektu na zariadenie kuchyne** jedného z uchádzačov – firmu GASTROREX s.r.o. .

Nakoľko starosta neprejavil záujem riešiť situáciu v kuchyni ani po vyhotovení projektu zariadenia kuchyne, poslanci na svojom zasadnutí **18.6.2021** prijali **Uznesenie č. 175/2021**, ktorým schválili zakúpenie **dvoch chladničiek v objeme 600 l**. A aj toto Uznesenie bolo zrealizované až po urgencii poslanca OZ.

Dňa **18.1.2022** OZ na svojom zasadnutí prijalo **Uznesenie č. 208/2022**, ktorým schválilo uskutočnenie **verejného obstarávania na stavebné úpravy a zariadenie kuchyne**, podľa projektu firmy Gastrorex, s.r.o., s termínom do **25.2.2022**. Zároveň schválilo, že komisia na otváranie obálok a vyhodnotenie cenových ponúk, bude pozostávať zo zloženia členov komisie pre verejný poriadok a životné prostredie, ktorá ich predloží na schválenie OZ na jeho najbližšom zasadnutí. Jednou z oslovených firiem bude aj firma Gastrorex, s.r.o..

Bolo vyhlásené výberové konanie na stavebnú časť, aj zariadenie kuchyne. Na žiadosť členov komisie boli oslovení živnostníci a stavebné firmy v našej obci. Až po vyhlásení tejto výzvy, bol zo strany obce oslovený RÚVZ, o vyjadrenie sa k projektu kuchyne zo dňa 22.4.2021. Komisia pre verejný poriadok a životné prostredie zasadala dňa **24.2.2022**, ohľadom vyhodnotenia predložených ponúk. Na stavebné práce nebola predložená žiadna cenová ponuka, podotýkam, že podklady boli odovzdávané uchádzačom priamo na obecnú úradu a na vybavenie kuchyne predložila cenovú ponuku iba jedna spoločnosť. Na základe pripomienok RÚVZ sa bude musieť projekt upraviť a výberové konanie zopakovať.

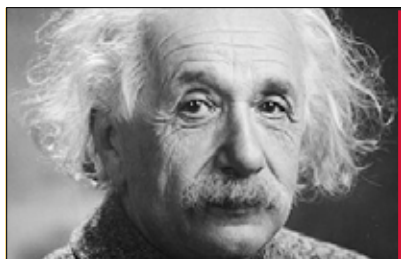
Zhrnutie:

- fungovanie kuchyne bez vypracovaného a schváleného prevádzkového poriadku,
- riešenie kuchyne len z iniciatívy poslancov,
- k schválenému zakúpeniu chladničiek došlo až po urgencii poslanca,
- vypracovaný projekt - apríl 2021,
- oslovenie RÚVZ o posúdenie projektu - február 2022...

Mali sme 2 roky času, poznačených pandémiou, s obmedzením spoločenských podujatí, ktoré sme mohli využiť na vybudovanie novej, plnohodnotnej, modernej kuchyne pre našich občanov. Ale k takémuto počínaniu je nevyhnutný jeden hlavný predpoklad - záujem štatutára obce – starostu. Lebo, aj keď poslanci obce rozhodujú o nakladaní s obecným majetkom a hlasujú o predložení rozpočtu obce, len starosta môže žiadať o posúdenia a stanoviská štátne orgány, len on môže zadávať objednávky, len on môže podpisovať zmluvy a len on môže realizovať finančné transakcie.

Kde je vôľa, tam je aj cesta. Vôľa poslancov je, ale cestu vytvára starosta.

Ing. Jana Špuntová

ALBERT EINSTEIN

„Trvalý mier nemožno vytvoriť hrozbami, ale iba úprimnou snahou byť pripravený vytvoriť vzájomnú dôveru.“

Albert Einstein (* 14. marec 1879, Ulm, Nemecké cisárstvo – † 18. apríl 1955, Princeton, New Jersey, USA)

Z našej histórie...

VALAŠSKÉ KORENE

V minulom čísle „Beľenskych novinok“ som písal o mlynárskej minulosti našej obce. Jej počiatok siahla až do prvých rokov 18. storočia. No zároveň som v úvode článku uviedol, že vznik našej obce je podľa názoru významného slovenského historika prof. Branislava Varsíka datovaný niekde okolo 13. storočia...

V úradnom vestníku Zemplínskej župy pod názvom „Zemplén“ č. 7 zo dňa 15. februára 1891 o genéze názvu Bela sa píše: „Najstaršie pomenovanie tejto obce v jazyku ľudu, alebo aj po rusky je Bila, slovensky Bela, čo znamená toľko, ako biely, pekný. O jej vzniku hovorí slovná tradícia to, že ju založil ovčiar Béla. Keďže ľud nezvykol svojim deťom dávať meno Béla, ovčiar Béla (Bily) mohol získať toto meno pre svoju bielu farbu tváre a potom, ako si na svojom mieste dnešnej obce Bela založil rodinu, obyvatelia susedných alebo skôr vzniknutých obcí ju pomenovali Béla. Prímeno Ciroka (terajšie nad Cirochou...) dostala obec v neskorších časoch na rozlíšenie od ďalších obcí s menom Béla. Meno Béla je maďarskom jazyku používané už od pradávnych čias. Táto obec si môže svoje terajšie pomenovanie ponechať, ale kvôli veľkému počtu obcí s pomenovaním Béla, by bolo veľmi pekné maďarské pomenovanie na základe slovnej tradície: Szép-Juhászfalva – Krásna Ovčiarska Ves.“

Možno teda predpokladať, že dávno predtým, ako bol v našej obci postavený prvý mlyn, osídlili toto územie Valasi, počas valašskej kolonizácie, na základe valašského práva. Usídľovanie valachov na

Slovensku začalo v prvej polovici 14. storočia, najprv Užská stolica (najstarší potvrdený výskyt na území Slovenska pochádza z obce Koromľa, z roku 1337), potom Zemplínska, Šarišská a Spišská stolica. Išlo o obyvateľov rusínskeho, čiastočne poľského, menej už balkánsko-rumunského pôvodu. Tomuto faktoru zodpovedá aj postupný vývoj nášho špecifického sotáckeho nárečia.

Najstarší doklad o Valachoch na Zemplíne pochádza z roku 1347 z obce Lomné, v panstve Čičava. Pásli ovce, hospodárili a žili podľa valašských zvyklostí a nového, v severovýchodnom Uhorsku rozvíjajúceho sa valašského práva. Na Hornom Zemplíne sa ním riadilo viac ako 130 obcí a rovnako tiež mesto Snina, ktoré bolo považované za najvalašskejšie mesto Uhorska. Táto skutočnosť sa premietla i do najstaršej mestskej pečate mesta Snina, na ktorej bol vyobrazený pastier - Valach s ovcami. Valašské právo zaniklo v Uhorsku tereziánskou urbárskou reformou v roku 1767. Valasi mali staré balkánske organizačné modely osídlenia vojenského typu, založeného na vojenských obvodoch, vedených náčelníkom (vojvodom, rum. vodă, maď. vajda).

Valašské právo je súhrn právnych noriem a zvyklostí. Podľa neho boli Valasi na určitý čas (6-20 rokov) oslobodení od všetkých poddanských povinností. Po uplynutí lehoty museli zemepánom každoročne odovzdávať napr. jahňa, každý dvadsiaty kus z čriedy oviec, najmenej však jeden kus, syry, oštiepky, bryndzu, kožené popruhy, desiatok z medu, vlnený koberec a šindle. Na sninskom panstve museli valašskí šoltýsi

zemepánovi každoročne vyplatiť: daň tri zlaté a vojvodský poplatok 50 denárov; odovzdať šesť oviec (barancov), dva syry, šesť gbelov ovsa, dve husi, funt masla, líščiu kožu, remenný popruh, vlnený pokrovec, zajaca alebo šesť denárov a krahulca, v resp. jeden zlatý. Valašskí poddaní museli zemepánovi každoročne vyplatiť: daň tri zlaté a vojvodský poplatok 40 denárov; odovzdať dvadsaťinu z čriedy oviec,

Valach s trembitou

Bývalé župy Uhorska na severovýchode územia dnešného Slovenska

najmenej však jeden kus, gbel ovsa, dvanásť kureniec, desať vajec, deviatok zo sviň a medu, holbu masla, 500 šindľov, zajaca alebo šesť denárov, jatočný dobytok alebo 40 denárov. Z urbára z r. 1691 vyplýva, že Valasi pre uvedené panstvo každoročne odovzdávali spolu 1 112 starších baranov, 254 jednoročných baranov a 190 hrudiek syra. Zemepáni na tomto panstve vybudovali majere v Snine a Udavskom. Tieto sa prednostne zameriavali na chov oviec a produkciu syra a bryndze.

Dediny s valašským obyvateľstvom sa združovali do vojvodstiev – krajní, na čele ktorých boli valašskí vojvodovia – krajníci. Pre humenské panstvo v stredoveku bolo valašské obyvateľstvo tak charakteristické, že pomenovanie krajňa, ktoré bolo valašského pôvodu, sa prenieslo i do názvu samotného panstva – Humenská krajňa. Dokonca v r. 1479 boli dediny v tomto panstve uvádzané iba ako

maďarské a valašské (Hungaricalibus quam volahalibus possessionibus). Najstarší údaj o krajníkoch – vojvodoch pochádza z r. 1413. Boli nimi vojvodovia Stepan a Stan, ktorí sídlili niekde v okolí obci Pichné (Stephanus et Sthan vaivode). Ďalší sídlili v Uličí (1563), Ňagove (1563) a v našej Belej nad Cirochou (1602). Sídlia krajní sa zvyčajne menili podľa bydliska krajníka. V 17. st., v čase najväčšieho rozmachu, sa počet krajní v humenskom panstve ustálil na päť – uličskú, sninskú, zbojňanskú, udavskú a volovskú krajňu. Koncom 17. st., po zálohovaní častí dedín, sa počet krajní znížil na štyri. Krajníci – valašskí vojvodovia mali právo súdiť Valachov, riešiť sťažnosti, zodpovedali za plnenie povinností Valachov voči zemepánom a za platenie krajinskej dane kráľovi. Na čele jednotlivých valašských dedín boli valašskí dediční richtári – kenezy, ktorí sa v urbároch označovali ako šoltýsy.

Chov oviec na Hornom Zemplíne bol v minulosti orientovaný predovšetkým na produkciu mlieka a syra (bryndze). Brendza (Brindza) bolo tiež najstaršie zaznamenaným sninským priezviskom – tento údaj sa zachoval z roku 1492. Z toho istého roku, v ktorom Krištof Kolumbus objavil Ameriku... Chov oviec bol orientovaný aj na rozmnožovanie – tzv. rozmnožovací chov, predovšetkým v okolí Sniny. Lokality, kde sa v minulosti nachádzali väčšie salaše, sa na Zemplíne nazývali „košiare“ alebo „košariska“. Cez Horný Zemplín sa zároveň prehánali čriedy oviec z Marmaroša smerom na Šariš, za účelom ich predaja. V Stakčíne sa v 17. storočí vyberalo mýtno za tieto čriedy. Pôsobenie Valachov na Zemplíne dodnes dokumentujú horské lúky nad hornou hranicou lesa – napr. poloninské lúky v Národnom parku Poloniny.

Príchod Valachov na územie dnešného Slovenska (14 - 16 storočie)

V priebehu 16. – 18. storočia sa Valasi začali venovať obhospodarovaniu pôdy a postupne strácali hlavný dovtedajší identifikačný znak – ovčiarsstvo. Užšia orientácia na poľnohospodárstvo so sebou priniesla nevyhnutnosť spracovania dopestovaného obilia, od postupného klasického prácného ručného, pomocou cepov, až k postupnému rozvoju mlynárskeho priemyslu. Chov oviec sa časom vo väčšom začal presúvať do početných majerov, budovaných na Hornom Zemplíne. V r. 1869 bolo na celom Hornom Zemplíne evidovaných takmer 30 000 ks oviec, z toho v stakčínskom obvode sa ich chovalo 7047 ks a v papínskom obvode 6214 ks oviec. Z majerov, zameraných na chov oviec, dominovali majere v Stakčíne (1221 ks), Udavskom (1201 ks), Pichniach (718 ks), Klenovej (672 ks), Rovnom (646 ks), Topoli (611 ks), Starine (606 ks), Pčolinom (516 ks), Papíne (490 ks), Kalnej Roztoke (445 ks), Stakčínskej Roztoke (435 ks) a Osadnom (419 ks).

V súčasnosti je chov oviec na ústupe a väčšie čriedy oviec sú chované už iba v obciach Dlhé nad Cirochou, Driečna, Krásny Brod, Kochanovce, Myslina, Pakostov, Ruská Kajňa, Snina, Čabalovce a Ublá.

Trembita – bola ovčiarska drevená trúba kónického tvaru dlhá až 5 metrov. Slúžila

predovšetkým ako signalizačný nástroj medzi jednotlivými salašmi. Do polovice 18. storočia plnila i spoločensko-organizačnú funkciu a tiež informovala Valachov o dôležitých udalostiach v obci. Posledná pôvodná trembita na Zemplíne sa zachovala v obci Nová Sedlica. Vystavená je v expozícii Slovenského národného múzea – Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku.

Erb našej obce z r. 1848. Valacha ani ovce na ňom nenájdete...

PhDr. Peter Karľa

Posledná zachovaná pôvodná trembita zo Zemplína z obce Nová Sedlica. Vystavená je v expozícii Slovenského národného múzea – Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku.

ČO NOVÉHO V ŠKOLE

Po peripetiách s pandemiou, kedy boli školy, či už plošne zavreté alebo boli v karanténe a len niektoré jednotlivé triedy a žiaci sa učili online, sa aj naša škola ako tak dostáva veľmi pomaly do normálneho a plnohodnotného fungovania. Svedčia o tom aj úspechy na poli oficiálnych súťaží a olympiád, určených pre ZŠ.

Olympiáda v anglickom jazyku - 13.1.2022 v okresnom kole olympiády v anglickom jazyku získala Miroslava Muchová (7.B) 1. miesto v kategórii 1A a postupuje na krajské kolo. Roman Petro z 9.A pridal pekné 2.miesto v kategórii 1B

Matematická olympiáda – 26. januára obsadili Nikola Galajdová a

Zuzana Celuchová z 5.A prvé miesta spomedzi piatakov v okresnom kole.

Dejepisná olympiáda - 9. februára sa uskutočnil 14. ročník Dejepisnej olympiády, ktorej zameranie bolo na „Obrazy pravekého a starovekého sveta a pamiatky UNESCO strednej Európy“. Ondrej Baláž zo 6.A získal na okresnom kole, ktoré sa uskutočnilo online – pekné 2. miesto.

Geografická olympiáda – 18. 2. sa online konalo okresné kolo geografickej olympiády, kde Nikola Galajdová z 5.A obsadila 1. miesto v kat. G a rovnako 1. miesto a postup do krajského kola pridal aj Ondrej Baláž zo 6.A v kat. F.

Mgr. Zuzana Kovalová

FAŠIANGY U NAJMEŇŠÍCH

Osláviť čas fašiangov karnevalom sa nám tento rok po ročnej prestávke podarilo aj v MŠ. Aj keď si karneval neužili všetky deti a ani spoločne celá škôlka, tešíme sa, že sa ho podarilo zorganizovať. Niesol sa v duchu rozprávok (háďajte akých), masiek, hudby a tanca.

Mgr. Marianna Lojanová

Trojčatá

Udalosť, akú obyvatelia najväčšej dediny Sninského okresu nepamätajú. V sobotu 29. januára sa mamke Janke a ockovi Petrovi narodili trojičky. Aj keď Belú ešte nevideli, už teraz sú, dá sa povedať, jej pýchou.

Sestrička Vanesa a bračkovia Richard a Mateo zatiaľ naberajú sily v Prešove, kde sa narodili. Podľa slov novopečenej mamičky sa majú dobre a aj ona sa každým dňom cíti lepšie. Keďže ide o raritu, zisťovali sme, aké pocity mali rodičia, keď sa dozvedeli, že čakajú až tri prírastky naraz. „Keď sme sa dozvedeli, že čakáme trojičky, samozrejme, bol to šok,“ hovorí Janka so smiechom. „Aj som si poplakala, ale manžel bol od prvej chvíle veľmi šťastný a upokojoval ma, že všetko bude dobré. Je mojou veľkou oporou.“ Deti sú radi aj starosť, a keď sú tri, radosť je trojnásobná, ale aj tie starosti. Najmä ak ide o novorodeniatka. „Pomáhať mi bude moja mama,“ dodáva Janka. **Aj my sa pripájame ku gratulantom a rodinke prajeme všetko dobré!**

Martina Drabová

Zdroj: Podvihorlatské noviny

POMOC UKRAJINE

Situácia na Ukrajine sa neprestajne vyvíja a vzhľadom na to sa neustále menia aj jednotlivé potreby, ktoré je nevyhnutné zabezpečovať. Na hraničnom priechode Ublá / Malyj Bereznyj počas týchto dní v spolupráci so štátnymi orgánmi pomáhajú záchranné zložky integrovaného záchranného systému. Medzi nimi pravidelne pomáhajú aj členovia nášho dobrovoľného hasičského zboru obce, ktorým patrí veľká vďaka za ich bezprostredné nasadenie. Obec je v kontakte s odborom krízového riadenia Okresného úradu Snina a je pripravená pomôcť, nakoľko sa nás vzniknutá situácia na Ukrajine bytostne dotýka.

Momentálne je organizovaných viacero materiálnych zbierok, ktoré sú usporiadané neziskovými organizáciami, či charitami. Ministerstvo

vnútra Slovenskej republiky vyzýva, aby občania necestovali individuálne s materiálom na hranice s Ukrajinou, ale nechali odvoz humanitárnej pomoci na ministerstvo. Z uvedeného dôvodu momentálne nie je potreba organizovať podobnú zbierku. V prípade potreby zabezpečiť nevyhnutnú materiálnu pomoc budeme občanov našej obce informovať o možnosti pomôcť a následne bude vyhlásená v našej obci materiálna zbierka.

Je veľmi potrebné, aby bola akákoľvek forma pomoci Ukrajine koordinovaná a cielená riadená, pretože iba vtedy bude efektívna a skutočne účinná. **Všetkým patrí veľká vďaka za ochotu pomôcť a vysokú mieru solidarity.**

Mgr. Alžbeta Hišemová

POMÁHAJÚ AJ ĽUDIA Z BEĽEJ

V súvislosti s vojenským útokom Ruska na susednú Ukrajinu, od ktorej je naša obec vzdialená vzdušnou čiarou ani nie 25km, vnímame intenzívne tento problém nielen cez televízne obrazovky, ale aj priamo stretávaním sa s utečencami, ktorí kvôli vojne opúšťajú svoju domovinu práve cez neďaleké hraničné priechody Vyšné Nemecké a hlavne Ublu. Veľa ľudí prispelo a naďalej prispieva materiálne, či finančne, cez rôzne transparentné účty na humanitárnu pomoc ľuďom z Ukrajiny.

Jedna finančná zbierka organizovaná Charitou bola vyhlásená v nedeľu 6.3.2022 v tunajšom kostole. Ďalšia, do ktorej sa zapája obec v rámci ZMOS-u bude vyhlásená o týždeň.

Viaceri naši občania ponúkajú aj ubytovanie vo svojich domoch - 7 Ukrajincov strávilo zopár dní aj na tunajšom farskom úrade.

Ďalší neváhali a prihlásili sa za dobrovoľníkov a nezištne vypomáhajú priamo na hranici. Pravidelne sú nasadzovaní požiarnici z nášho DHZ. Prvú nočnú smenu si odkrútili Čižmár, Lecký a Zuščák, kde vypomáhali s batožinou, či logistikou vozidiel, priamo pri bráne hranice. Podľa slov Lukáša Kleknera, okrem personálu DHZ poskytol aj svoje vybavenie, elektrocentrály, prenosné osvetlenie a hlavne vozidlá, ktorými zabezpečujú prevoz či už utečencov s batožinou, alebo humanitárneho materiálu.

Je úžasné, že sa za dobrovoľníkov prihlásili aj viacerí jednotlivci z vlastnej iniciatívy, či už cez Červený kríž alebo v rámci dobrovoľníkov organizovaných v Ubli. Tí pomáhali hlavne batožinou a servisovaním jedla a občerstvenia. Potrebné informácie pre tých, ktorí by sa chceli prihlásiť za dobrovoľníkov nájdete na FB v skupine „Dobrovoľníci UBLÁ“.

Obec zvolala v piatok 4. 3. 2022 zasadnutie krízového štábu (KŠ), ktorého členovia sú: Vajda, Šimonová, Mgr. Hišemová, Ing. Hančarik, JUDr. Lojanová, Klekner, MUDr. Hajduk a MUDr. Brečka. Účasť naň si vyžiadali aj poslanci OZ, ktorým o jeho fungovaní doteraz nebola podaná žiadna informácia. KŠ sa dohodol na vytýpaní vhodných priestoroch (sály Obec domu a telocvične) pre prípadné uskladnenie humanitárnej

pomoci a potrebu ubytovania väčšieho množstva utečencov ak o to požiadajú štátne zložky CO. Ďalej vyčlenil financie, ktoré štát refunduje KŠ a to: 5 000 € pre materiálne vybavenie a pohonné hmoty pre náš DHZ, 3000€ na nákup nafukovacích postelí a väčšieho množstva jednorazových plachiet a obliečok pre potreby obce nielen pre potreby utečencov, ale aj do budúcnosti, aby bola obec vybavená v prípade iných nešťastí.

KŠ sa tiež zhodol na vyhlásení verejnej finančnej zbierky, centrálne riadenej ZMOS-om, ktorú zastrešuje ZMO Humenné. Zároveň posúva na zasadnutie OZ návrh na schválenie cca 7000€ na tento transparentný účet z rozpočtu obce. Výšku príspevku, ktorú obec pošle na transparentný účet, preberie na svojom najbližšom zasadnutí finančná komisia.

PaedDr. Marek Štutika

OKIENKO ZÁHRADKÁRA

AKTUÁLNE PRÁCE V ZÁHRADE

Už začiatkom marca môžeme vysievať kríčkové paradajky, pre pestovanie v skleníku alebo vo fóliovníku. Odporúčam ich kvôli ich nižšiemu vzrastu a skoršej rodivosti. Nižší vzrast je tu výhodou, keďže kolíkové paradajky rastú v skleníku veľmi bujne a tým nám tienia ďalšie druhy plodovej zeleniny, ako sú papriky alebo uhorky, ak ich samozrejme tiež pestujeme v skleníku. Síce kríčkové paradajky narastú oveľa mohutnejšie, ako vonku v záhrade, no nie je až taký problém ich udržať v rozumnej výške.

Kolíkové paradajky, prípadne aj kríčkové pre vonkajšie pestovanie, stačí vysievať v polovici marca.

Zeler

A ako postupovať? Použijeme plytké truhlíky alebo minipareniská, ktoré naplníme ľahkým výsevným substrátom. Najvhodnejšie je použiť supresívny výsevný substrát, ktorý zabraňuje padaniu klíčnych rastlín. Semienka vysievame jednotlivito do riadkov na hustejšie, jednotlivé odrody si vyznačíme štítkami s popismi. Semiačka vysievame plytko zatlačením prstom do substrátu, po výseve ich jemne prihrnieme substrátom. Povrch substrátu zvlhčíme vodou z rozprašovača a prekryjeme truhlík fóliou alebo sklom, na miniparenisko umiestnime priehľadné veko. Umiestnime ich na teplé miesto, dostatok svetla do vyklíčenia nie je podmienkou. Povrch substrátu pravidelne rosíme a po vyklíčení umiestnime mladé priesady na teplé a veľmi dobre osvetlené miesto, napr. okenný parapet, ideálne na juh smerujúceho okna. Ak sa na mladých rastlinkách objavia prvé pravé listy, začneme s ich presádzaním do samostatných sadbovačov. Kríčkové paradajky presádzame do sadbovačov jednotlivito, kolíkové paradajky presádzame po dvojiciach. Ako substrát môžeme použiť univerzálny substrát, s prídavkom výsevného substrátu alebo perlitu. Rastlinám pre dosiahnutie lepšej vitality, pomôže aj prídavok mykorrhíznych húb, primiešaných do substrátu. Presadené rastliny dôkladne zalejeme odstátou vodou a umiestnime na teplé a dobre osvetlené miesto. Postupne začíname s prihnojovaním vo vode rozpustnými hnojivami, napr. Lignohumát, Krystalon Štart a pod.

Prvá polovica apríla je obdobie, kedy intenzívne vysievame na pripravené hriadky reďkovku, mrkvu, petržlen, paštrnák, špenát, taktiež hrach, cibuľu (výsev i sadzačku), červenú repu a aj kýmnu repu. Tiež už sa môže vonku vysievať hlávkový a ľadový šalát. Ak máme predpestované sadeničky jarného šalátu, tak ho už môžeme vysádzať vonku priamo na záhon. Nezabúdame ale na to, že srdiečko sadeníc šalátu musí byť nad povrchom pôdy, inak hrozí jeho zahŕňovanie. Mladé sadenice chránime pred plzníkmi, ktoré s narastajúcimi teplotami zvyšujú svoju

aktivitu. Sadbu zemiakov prenášame v prepravkách na teplejšie miesto s dostatkom svetla na ich predklíčenie. Cieľom je získať malé pevné klíčky tmavozelenej farby, ktoré sa pri výsadbe tak ľahko nepoškodia.

Môžeme už začať s predpestovaním priesad uhoriek, melónov, tekvic a cukiet v zakoreňovačoch, prípadne si môžeme aj vyskúšať štepenie skleníkových šalátových uhoriek a melónov do Tekvic figolistých, ktoré vytvárajú mohutný koreňový systém, lepšie odolávajú suchu a stresovým situáciám. To podporuje mohutnosť rastu do nich naštepených uhoriek a melónov, ich úrodnosť a odolnosť voči chorobám.

V chránených priestoroch, ako sú pareniská, skleníky a fóliovníky, vysievame kapustu, kaleráby, brokolicu, jarný karfiol a kel. Výsevy môžeme robiť kvôli úspore miesta nahusto do riadkov, po oteplení mladé sadenice presádzame vonku, na prichystané záhony s dobre spracovanou a vyhnojenu pôdou. Priesadám pre ich dobré zakorenenie, dožičíme dostatok pravidelnej závlahy.

V prípade výskytu studených nocí, chránime vyklíčené rastlinky a priesady prekrytím netkanou textíliou. Tú používame aj na prekrytie vysiatych hriadok, nielen kvôli ochrane pred poklesmi nočných teplôt, no majú pozitívny vplyv aj na klíčivosť semien kvôli stálejšej vlhkosti pôdy, zabraňujú vytvoreniu pôdneho prúsúchu a urýchľujú zber úrody až o dva týždne.

A hlavne nezabúdame na presádzanie priesad papriky a paradajok, ktoré sme si vypestovali z výsevu v našich príbytkoch. Dôležitá je ochrana voči škodcom, ako sú molice, no aj dosť častému roztočovi chmeľovému, ktorý napáda priesady papriky a spôsobuje deformácie listov, papriky zaostávajú v raste a ich následná úrodnosť je veľmi slabá. Vhodné je aplikovať nechemické postreky v pravidelných intervaloch, na báze rastlinných olejov (ako napríklad Rock effect). Dôležité je aj pravidelné prihnojovanie vodou rozpustnými hnojivami, na podporu rastu s vyšším obsahom dusíka.

Koncom apríla priesady pre pestovanie v záhrade začíname aklimatizovať vynášaním cez deň vonku na polotienisté miesto, ideálne zatienené od juhu, aby nedošlo k popáleniu mladých listov rastlín, prípadne k ich úplnému spáleniu, čo by viedlo k šoku a ich úhynu. Ing. Ján Gajdoš

Paprika

OBEČNÁ ŠTATISTIKA

Počet obyvateľov k 31. 12. 2021:	3317
Narodení:	34
Úmrtí:	55
Sobášov našich občanov:	27
Priťahovaných:	32
Odhlásených:	41

ZBER VEĽKOROZMERNÉHO ODPADU 18. 3. 2022

Oznamujeme občanom našej obce, že v piatok dňa 18. 03. 2022 sa v našej obci uskutoční zber a vývoz veľkorozmerného odpadu. Veľkorozmerný odpad vyložte pred bránku svojho rodinného domu.

Po peripetiách s Covid19 sa nakoniec po dlhej pauze predsa len začala hrať šachová 4. liga D23. Prvé dvojkoľo bolo nečakane pre Belú úspešné, keď naši šachisti zdolali Vranov n/T 4,5 : 0,5 (Harvan1, Rebič1, Pristaš1, Barnová1, Valko0,5) a v druhom zápase dokonca vyhrali po dramatickom priebehu aj na pôde papierovo najsilnejšieho družstva ligy - ŠK Soľ 3:2 (Valko1, Harvan1, Štutika1). Druhé dvojkoľo, ktoré sa hralo 6.marca v Humennom však už bolo úplne iné. Naším chýbali až 3 hráči základnej zostavy a podľahli obom humenským družstvám. S Reinter C prehrali vysoko 1 : 4 (Štutika1) a s EkoSolarWind 2 : 3 (Telehnič1, Valko0,5, Štutika0,5).

Por.	Družstvo	1	2	3	4	5	6	7	8	TB1	TB2
1	Šachový klub Soľ	*	4		2			3	4	9	13,0
2	Reinter Snina juniori	1	*	3½		3	3			9	10,5
3	Reinter Humenné C		1½	*	4			1½	4	6	11,0
4	ŠK Belá nad Cirochou	3		1	*	4½	2			6	10,5
5	MŠK Vranov nad Topľou B		2		½	*		5	3	6	10,5
6	EkoSolarWind Reinter Humenné			2		3	*	2½	2½	5	10,0
7	POS Svidník				2	3½	0	2½	*	4	8,0
8	Stropkov juniori			1		1	2	2½	*	1	6,5

OBEČNÁ MATRIKA INFORMUJE

V DECEMBRI, JANUÁRI A FEBRUÁRI NÁS OPUSTILI

December:

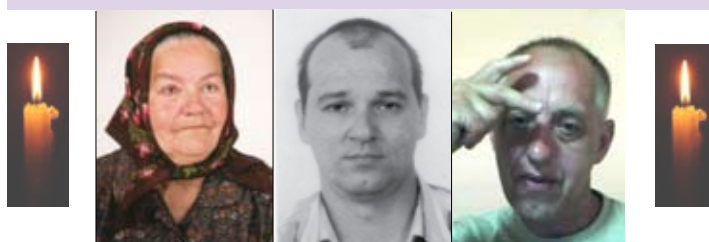
Štefan Kislík 1952
 Pavlína Maxová rod. Gnipová 1939
 Anna Nacková rod. Vajdová 1931

Január:

Emil Onderčín 1979
 Emma Hrabčáková 2001

Február:

Eva Jankajová rod. Krajňaková 1956
 Andrej Onderčín 1945
 Štefan Dudy 1959
 Marián Onderčín 1967

P. Maxová

E. Onderčín

M. Onderčín

Š. Kislík

Š. Dudy

A. Onderčín

A. Nacková

RECEPT NA VEĽKÝ PIATOK

Kyslá polievka

Zemiaky nakrájame na menšie kocky a dáme variť do vody (viac vody ako na kašu a menej ako na polievku), ktorú osolíme a okoreníme. Po uvarení dolejeme rôsol z kyslej kapusty podľa chuti a necháme prevrieť.

Pôstne, rýchlo a zdravo.

ŠPORT

IHRISKO PRE NOHEJBALISTOV DOSTALO ZELENÚ!

Presne 40.! ročník vianočného nohejbalového turnaja dvojíc sa mal uskutočniť v posledný kalendárny týždeň roka 2020. Žiaľ, pre pandémiu, ktorá sužuje svet už viac ako dva roky, je jubilejný ročník naplánovaný až na koniec tohto roka. Nohejbal má teda v našej obci dlhoročnú tradíciu, navyše od roku 2011 sa v Belej začal tento šport prostredníctvom nohejbalového klubu rozvíjať aj súťažne a dostal sa až na celoštátnu úroveň. V posledných rokoch zažíva svoje najúspešnejšie obdobie.

Nakolko školská telocvičňa a novopostavená „športová hala“ nespĺňajú ani minimálne rozmerové parametre potrebné pre tento šport (ligové zápasy družstva mužov hráme v športovej hale v Snine), rozhodli sme sa osloviť zástupcov obce s myšlienkou rekonštrukcie nevyužívaného a zanedbaného antukového dvorca v areáli školy. Rozmerovo tento priestor spĺňa aj medzinárodné pravidlá pre nohejbal (25x15x8m, kurt na škole má rozmer 32x16m).

Zvažovali sme dve možnosti, a to rekonštrukciu ihriska s antukovým povrchom za pomoci pracovníkov a strojného vybavenia obce (lacnejší variant, cca 8000) alebo stavbu „na kľúč“ s položením umelého povrchu (len povrch + podložie cca 70 000 eur). Každé z riešení má svoje pre i proti (antuka/údržba, ... umelý povrch/cena + čas, ...). Po dôkladnom zvážení sme teda zvolili lacnejší variant, ktorý obecné zastupiteľstvo napriek pochybnostiam o realizovateľnosti takmer jednohlasne schválilo, za čo sme veľmi vďační.

Keďže v podloží ihriska chýba drenážna vrstva, je nutné postaviť

ihrisko „od nuly“. Ak sa rapídne nezvýšia ceny potrebných materiálov, mali by sme byť schopní zo schválených 10 000 eur nielen zrekonštruovať povrch, ale aj vylážiť istú časť ihriska dlažbou, pristaviť prenosné tribúny pre oba kurty a spraviť prístrešok, ktorý by využívali aj tenisti na susednom kurte s umelou trávou.

Po poslednom stretnutí so zástupcami obce je predbežný termín začatia prác naplánovaný na záver marca. Ak všetko pôjde hladko, na prelome mesiacov máj/jún by mohlo byť ihrisko dokončené a začalo by sa naplno využívať (ligové stretnutia, letný turnaj pre rodákov, tréningy). Každá investícia do športoviska je aj investíciou do pohybu a preto si prajeme, aby sa tento krok ukázal ako správny a ihrisko bolo už čoskoro využívané všetkými vekovými kategóriami.

Ing. Štefan Dunaj

Ing. Štefan Dunaj

Belenské novinky (BN): nezávislý dvojmesačník obce Belá nad Cirochou a jej obyvateľov. Vydáva obec Belá nad Cirochou v spolupráci s Komisiou pre kultúru pri OZ Belá nad Cirochou. Redakčná rada: PhDr. P. Karľa, PaedDr. M. Štutika, Ing. J. Špuntová a L. Burda. **BN** sú distribuované bezplatne v obci Belá nad Cirochou.